

بِسْمِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

جرم‌انگاری معاونت در فضای سایبر از منظر فقه و حقوق

www.ketab.ir

نویسندگان:

دکتر مرتضی چیت سازیان

دکتر محمد رسایی

میثم عباسی لاهرودی

انتشارات چتر دانش

سرشناسه	: جیت‌سازیان، مرتضی، ۱۳۴۱ -
عنوان و نام پدیدآور	: جرم‌انگاری معاونت در فضای سایر از منظر فقه و حقوق / نویسندگان مرتضی جیت‌سازیان، محمد رسایی، میثم عباسی لاهرودی
مشخصات نشر	: تهران: چتر دانش، ۱۴۰۱.
مشخصات ظاهری	: ۱۵۸ ص: ۵/۲۱ × ۵/۱۴ س.م.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۴۱۰-۵۶۲-۰۰
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: کتابنامه: ص. ۱۴۷ - ۱۵۸.
موضوع	: شریک جرم -- ایران -- Accomplices شریک جرم (فقه) -- ایران -- Accomplices (Islamic law) فضای مجازی -- ایران -- جنبه‌های حقوقی Cyberspace -- Legal aspects -- Iran جرایم کامپیوتری -- ایران -- مقررات کیفری Computer crimes -- Iran -- Criminal provisions جرایم کامپیوتری (فقه) -- ایران Computer crimes (Islamic law) -- Iran اینترنت -- قوانین و مقررات -- ایران Internet -- Law and legislation -- Iran
شناسه افزوده	: رسانی، محمد، ۱۳۴۵ -
شناسه افزوده	: عباسی لاهرودی، میثم، ۱۳۷۵ -
رده بندی کنگره	: KMH۳۹۲۲
رده بندی دیویی	: ۳۴۵/۵۵۰۳
شماره کتابشناسی ملی	: ۸۸۰۹۶۶۵
اطلاعات رکورد کتابشناسی: فیبا	

نام کتاب	: جرم‌انگاری معاونت در فضای سایر از منظر فقه و حقوق
ناشر	: چتر دانش
نویسندگان	: دکتر مرتضی جیت‌سازیان، دکتر محمد رسایی، میثم عباسی لاهرودی
نوبت و سال چاپ	: اول - ۱۴۰۱
شمارگان	: ۱۰۰۰
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۴۱۰-۵۶۲-۰۰
قیمت	: ۵۰۰۰۰ تومان

فروشگاه مرکزی: تهران، میدان انقلاب، خمینری جاوید (از دیبهشت شمالی)، بلاک ۸۸

تلفن مرکز بخش: ۶۶۴۹۲۳۲۷ - تلفن فروشگاه کتاب: ۶۶۴۰۲۳۵۳

پست الکترونیک: nashr.chatr@gmail.com

کلیه حقوق برای مؤلف و ناشر محفوظ است.

سخن ناشر

رشته‌ی حقوق با تمام شاخه‌ها و گرایش‌هایش، به‌منزله‌ی یکی از پرطرفدارترین رشته‌های دانشگاهی کشور، تعداد فراوانی از دانشجویان علوم انسانی را به‌خود جلب کرده است؛ دانشجویانی که پس از تحصیل، وارد عرصه‌ی خدمت شده و در مناصب و جایگاه‌های گوناگون به ایفای وظیفه مشغول می‌شوند. منابعی که در دانشکده‌های حقوق، مبنای کار قرار گرفته و تحصیل دانشجویان بر مدار آن‌ها قرار دارد، در واقع، مجموعه‌ی کتب و جزواتی هستند که طی سالیان متمادی چنان‌که باید تغییر نیافته و خود را با تحولات و نیازهای زمانه هماهنگ نکرده‌اند.

این، درحالی است که نیاز مبرم دانش‌پژوهان به مجموعه‌های برپا و سودمند، امری انکارناپذیر است. به این ترتیب، ضرورت تدوین کتب غنی و ارزشمند برای رفع نیازهای علمی دانشجویان رشته‌ی حقوق و نیز رشته‌های متأثر از آن، باید بیش از گذشته مورد توجه قرار گیرد؛ کتاب‌هایی که روزآمدی محتوای آن‌ها از یک سو و تناسب آن‌ها با نیاز دانش‌پژوهان از سوی دیگر، مورد توجه و لحاظ ناشر و نویسنده، قرار گرفته باشد.

مؤسسه‌ی آموزش عالی آزاد چتردانش، در مقام مؤسسه‌ای پیشگام در امر نشر کتب آموزشی روزآمد و غنی، توانسته است گام‌های مؤثری در همراهی با دانشجویان رشته‌ی حقوق بردارد. این مؤسسه افتخار دارد که با بهره‌مندی از تجربیات فراوان خود و با رصد دقیق نیازهای علمی دانشجویان، به تولید آثاری همت گمارد که مهم‌ترین دستاورد آن‌ها، تسهیل آموزش و تسریع یادگیری پژوهندگان باشد. انتشارات چتر دانش امیدوار است با ارائه‌ی خدمات درخشان، شایستگی‌های خود را در این حوزه‌ی علمی بیش از پیش به منصه‌ی ظهور برساند.

فرزاد دانشور

مدیر مسئول انتشارات چتر دانش

فهرست

۸	مقدمه
۱۱	فصل نخست: کلیات و مفاهیم
۱۳	مبحث اول: معاونت
۱۳	گفتار اول: معنای لغوی
۱۳	گفتار دوم: معنای اصطلاحی
۱۴	بند اول: معاونت از دیدگاه فقها
۱۵	بند دوم: معاونت از دیدگاه حقوق دانان
۱۶	گفتار سوم: مقایسه معاونت در جرم با اصطلاحات مشابه
۱۶	بند اول: معاونت و شرکت
۱۹	بند دوم: تسبیب و معاونت
۲۰	مبحث دوم: جرم
۲۰	گفتار اول: معنای لغوی
۲۰	گفتار دوم: معنای اصطلاحی
۲۰	بند اول: جرم از دیدگاه فقها
۲۱	بند دوم: جرم از دیدگاه حقوق دانان
۲۲	مبحث سوم: فضای سایر
۲۲	گفتار اول: پیشینه فضای سایر
۲۲	گفتار دوم: مفهوم فضای سایر
۲۶	مبحث چهارم: جرایم سائیری
۲۶	گفتار اول: پیشینه جرایم سائیری
۲۷	گفتار دوم: مفهوم جرایم سائیری
۳۰	گفتار سوم: ویژگی های جرایم سائیری در مقایسه با جرایم محیط واقعی
۳۳	فصل دوم: بررسی فقهی معاونت در جرایم سائیری
۳۵	مبحث اول: حرمت اعانه بر اثم
۳۶	گفتار اول: مستندات قاعده
۳۶	بند اول: کتاب

۳۸	بند دوم: سنت
۴۰	بند سوم: عقل
۴۱	بند چهارم: اجماع
۴۱	گفتار دوم: مفاد قاعده
۴۱	بند اول: تبیین مفردات قاعده
۴۳	بند دوم: رابطه اثم و جرم
۴۴	گفتار سوم: شرایط و عناصر لازم برای صدق قاعده
۴۴	بند اول: حرام بودن عمل ارتكابی معان
۴۵	بند دوم: عمل مثبت شخص معین
۴۵	بند سوم: وجود عنصر معنوی
۵۰	بند چهارم: تحقق نتیجه در خارج
۵۱	بند پنجم: تعدد معین و معان
۵۲	مبحث دوم: مقدمه حرام
۵۵	گفتار اول: مقدمه حرام و عناوین ثانویه
۵۶	مبحث سوم: حرمت اضرار به غیر
۵۷	گفتار اول: مستندات قاعده
۵۷	بند اول: کتاب
۵۹	بند دوم: سنت
۶۲	بند سوم: عقل و بنای عقلا
۶۳	بند چهارم: اجماع
۶۳	گفتار دوم: مفردات قاعده
۶۳	بند اول: معنای «ضرر» و «ضرار»
۶۵	بند دوم: نظریه مورد اختیار در معنای «ضرر» و «ضرار»
۶۷	بند سوم: معنای «لا»
۶۸	گفتار سوم: مفاد قاعده
۶۸	بند اول: دیدگاه نخست- نفی حکم ضرری
۶۹	بند دوم: دیدگاه دوم- نفی حکم به لسان نفی موضوع

- بند سوم: دیدگاه سوم- نفی ضرر غیر متدارک..... ۶۹
- بند چهارم: دیدگاه چهارم- نهی از ضرر..... ۷۰
- بند پنجم: دیدگاه پنجم- نهی حکومتی و سلطانی..... ۷۱
- بند ششم: دیدگاه ششم- نفی ضرر ناشی از رفتار افراد..... ۷۱
- بند هفتم: دیدگاه هفتم- نفی ضرر به حقوق فردی..... ۷۲
- بند هشتم: دیدگاه هشتم- نفی مشروعیت مطلق ضرر..... ۷۳
- بند نهم: دیدگاه نهم- نفی و نهی از ضرر..... ۷۳
- بند دهم: دیدگاه دهم- نظریه مورد اختیار در مفاد قاعده لاضرر..... ۷۴

فصل سوم: بررسی حقوقی معاونت در جرایم سائیری ۷۵

- مبحث اول: تبیین ماهیت معاونت در جرم..... ۷۷
- گفتار اول: بیان نظرات موجود..... ۷۷
- بند اول: استقلالی بودن معاونت..... ۷۷
- بند دوم: استعاره‌ای بودن معاونت..... ۷۸
- گفتار دوم: دیدگاه قانون گذار..... ۷۹
- گفتار سوم: آثار نظریات دوگانه..... ۸۰
- بند اول: مجازات معاون..... ۸۰
- بند دوم: عفو عمومی..... ۸۰
- بند سوم: نسخ قانون..... ۸۱
- بند چهارم: گذشت شاکی خصوصی..... ۸۱
- بند پنجم: صلاحیت رسیدگی..... ۸۲
- مبحث دوم: عناصر و شرایط تحقق معاونت در جرم..... ۸۳
- گفتار اول: عنصر قانونی معاونت در جرم..... ۸۳
- گفتار دوم: عنصر مادی معاونت در جرم..... ۸۳
- گفتار سوم: عنصر روانی معاونت در جرم..... ۸۶
- بند اول: عنصر روانی معاونت در جرم عمدی..... ۸۷
- بند دوم: عنصر روانی معاونت در جرم غیر عمدی..... ۸۹

مبحث سوم: معاونت و مسئولیت کیفری	۹۱
گفتار اول: مفهوم مسئولیت کیفری	۹۱
گفتار دوم: اقسام مسئولیت کیفری	۹۲
گفتار سوم: مسئولیت کیفری معاون	۹۳
بند اول: مسئولیت کیفری معاونت اشخاص حقوقی	۹۴
بند دوم: مسئولیت کیفری ارائه‌دهندگان خدمات دسترسی و میزبانی	۹۵
مبحث چهارم: معاونت در جرایم سایبری	۱۰۰
گفتار اول: معاونت تابع جرم اصلی	۱۰۲
بند اول: جرایم علیه محرمانگی داده‌ها و سامانه‌ها	۱۰۲
بند دوم: جرایم علیه صحت و تمامیت داده‌ها و سامانه‌ها	۱۰۸
بند سوم: سرقت و کلاهبرداری مرتبط با رایانه	۱۱۵
بند چهارم: هتک حیثیت و نشر اکاذیب	۱۱۸
بند پنجم: بزه‌های پایه	۱۲۳
بند ششم: جرایم مندرج در قانون تجارت الکترونیکی	۱۲۴
گفتار دوم: معاونت مستقل از جرم اصلی	۱۳۴
بند اول: جرایم علیه عفت و اخلاق عمومی	۱۳۴
بند دوم: مصادیق محتوای مجرمانه	۱۳۹

نتیجه گیری ۱۴۲

فهرست منابع و مآخذ ۱۴۷

الف) منابع فارسی	۱۴۷
ب) منابع عربی	۱۵۱
ج) مقالات	۱۵۵
د) پایان‌نامه‌ها	۱۵۶
ه) قوانین	۱۵۷